

Část 3.

Mikromanuál: Doporučený postup s ohledem na některé druhy zátěžových situací ve vztahu k Městské části Praha 9

VEŘEJNÝ POŘÁDEK JAKO POJEM

Záležitosti veřejného pořádku jsou jednou z nejdůležitějších otázek samostatné působnosti obcí (§ 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění). Primární působnost náleží obci, respektive obecní policii, pokud na území obce působí. Teprve v případech, kdy obecní policie není zřízena a obec není schopná veřejný pořádek zajistit jiným způsobem, přichází na řadu Policie České republiky případně jiné subjekty.

Zajišťování místních záležitostí veřejného pořádku ostatně představuje neustálý proces, který není nikdy ukončen a není možné ho omezovat pouze na represivní kroky. Na současných trendech v této oblasti se podepisuje řada faktorů, od nezaměstnanosti, až po podíl výskyt sociálně vyloučených lokalit, respektive množství sociálně znevýhodněných osob na daném území. Všichni aktéři, tedy obec, Policie České republiky, nevládní sektor respektive občanská společnost, a každý jednotlivec, tak musí „přiložit ruku“ k dílu ve společném zájmu.

Zvládání výzev, označitelných za narušování veřejného pořádku, přitom není na úrovni obcí (ani všeobecně) zdaleka natolik rozpracováno, jako téma přírodních pohrom nebo průmyslových havárií (snad s výjimkou témat jako je „extremistický pochod“ nebo „divácké násilí“). Existující dokumenty, určené spíše pro veřejnost, často obsahují okřídlenou formulaci „**obratte se na odpovědné orgány, například obecní úřad**“ pro nezbytné instrukce či informace. Jakým způsobem však zajistit, aby obec (osoby ve vedení, zaměstnanci obecního úřadu) věděla, jaké rady a instrukce v této oblasti poskytnout, to není zdaleka vyřešeno. Tuto mezeru si klade za cíl částečně překlenout tato „Příručka“. Protože se řada témat v jeho rámci vzájemně prolíná a překrývá, některé pasáže dokumentu na sebe vzájemně odkazují, nebo se částečně opakují.

Veřejný pořádek je přitom neurčitým pojmem, jehož obsah je naplňován především praxí. Je tedy výslovně uznávána místní autonomie obsahu tohoto pojmu a i příslušnost obce jej autonomně definovat v rámci své zákonné působnosti při respektování ústavních a zákonných mantinelů.

„Užší“ definice veřejný pořádek chápe jako jeden ze stěžejních úkolů Policie České republiky (§ 12 odstavec 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, v platném znění). Veřejný pořádek (a vnitřní bezpečnost) je součástí tzv. vnitřního pořádku. S pojmem veřejného pořádku se je možné setkat i v Listině základních práv a svobod, v zákoně o Policii České republiky, v zákoně o obecní policii, v trestním zákoně, ale i v zákoně o obcích a v zákoně o přestupcích.

„Širší“ definice veřejný pořádek chápe jako **ochranu pravidel chování lidí na veřejnosti, která nejsou výslovně formulována v právních předpisech a jejichž zachování je přesto nutnou podmínkou spořádaného společenského soužití**, a to podle obecného přesvědčení a zvyklostí, ve zcela konkrétním místě a čase (rušením veřejného pořádku by bylo například hlučné chování během smutečního obřadu a podobně).

V lokálním měřítku by mohlo zhoršení situace nastat v souvislosti s celou řadou scénářů (vznik sociálně vyloučené lokality typu „ubytovna“; přistěhování větší skupiny „nepřizpůsobivých“ obyvatel atd.). Některé osoby se do nepříznivé situace dostanou proto, že samy sedly na lep nepoctivcům (lichváři, pronajímatelé bytů za přemrštěnou cenu, jiné druhy podvodníků). Při snaze rozeznat růst napětí v rámci lokality nebo komunity mohou napomoci následující **signály zhoršování se situace**:

- Nárůst trestné činnosti a rostoucí počet přestupků – především co se týče narušování občanského soužití a vandalismu.
- Stěhování osob z obce nebo lokality pryč.
- Zvyšující se počet osob, závislých na sociálních dávkách (dávkách hmotné nouze).
- Zvyšující se počet osob užívajících alkohol a omamné a psychotropní látky, a to i na veřejných místech.
- Vznik nebo zvyšující se počet heren nebo zastaváren v obci.
- Výskyt osob bez přístřeší.

Zodpovědné vedení obce by již při prvních signálech zhoršující se situace mělo přijmout určité preventivní kroky. Takový přístup je mnohem lepší, než ad hoc snahy nebo reakce na problém, který obci „přerost přes hlavu“:

- **Zajištění poradenství** pro potenciálně problematické občany, kterým hrozí, že upadnou do neřešitelné sociální situace nebo dluhové pasti.
- Vytvoření **terénní sociální služby** (jen informovaná obec může situaci efektivně řešit)
- **Opatření v oblasti zaměstnanosti** (zde je manévrovací prostor obce často omezen: „lákání“ zaměstnavatelů na určité úlevy, dotované pozice pro některé osoby v rámci obce, jí zřízených příspěvkových organizací atd.). Zvážit lze sociální bydlení pro nízkopříjmové skupiny obyvatel.
- Důsledné **potírání záškoláctví** a jiných nežádoucích jevů na úrovni rodin (domácí násilí).
- Snaha o **získávání finančních prostředků** na sociální programy (domácí, ale i mezinárodní dotační tituly).
- Zřízení **„schránky důvěry“**, telefonní linky nebo internetové adresy, určené pro podněty veřejnosti. Zajištění aby podněty byly řešeny a ti, kdo je nepředkládají anonymně, obdrželi zpětnou vazbu.
- **Pořádání osvětových akcí** pro seniory, zdravotně postižené a další zranitelné skupiny obyvatel (jak se nestát obětí nepoctivců, včetně pořadatelů tzv. „předváděcích akcí“).
- **Podpora neziskového sektoru**, který udělá část práce „za obec“. Ostatně mnohé výše zmíněné aktivity může obec vykonat buďto sama, nebo ve spolupráci s nevládními organizacemi.
- **Instalace kamerových systémů** v obci.

Vyřešením určité části problémů se pak částečně „samy od sebe“ začnou řešit i potíže další. Neřešením se situace naopak zkomplikuje. I drobná opatření se mohou odrazit na pocitu (ne)bezpečí v obci a není vhodné je podcenit.

VÝHRUŽNÉ DOPISY, SMS, TELEFONÁTY A E-MAILY

V rámci České republiky naneštěstí nejsou výjimkou případy výhrůžek, adresovaných mimo jiné představitelům nebo zaměstnancům obcí. Tyto výhrůžky, ať již se jedná o telefonáty, SMS, e-maily nebo klasické dopisy, buďto „pouze“ vyhrožují či avizují určitou újmu konkrétní osobě – nebo se jedná o snahy ovlivnit orgán veřejné moci (případně konkrétní osobu v rámci takového orgánu), aby něco konal, nekonal či strpěl. Úspěšnost Policie České republiky při odhalování ohlašovateli poplašných zpráv je poměrně vysoká. Původci takových zpráv zpravidla neuniknou trestu.

Příklad z praxe: ČTK, 31. října 2011: Anonym vyhrožuje deseti rodinám z Nové Vsi pod Pleší na Příbramsku, že je na Dušičky zabije. Výhrůžný dopis našli lidé ve svých poštovních schránkách minulý týden. Památka zesnulých, neboli lidově Dušičky, připadá na středu 2. listopadu, ale policie kvůli výhrůžkám posiluje hlídky v obci na celý týden. "Žádáme občany, kteří ve své poštovní schránce našli výhrůžný dopis, aby ihned kontaktovali obecní úřad," sdělují internetové stránky obce. Dopis byl napsán červeným písmem na ohořelém papíře. "Přesně za týden, bude památka zesnulých, si vybereme jeden dům s tímto vzkazem a zabijeme jeho obyvatele." ... Místní se domnívají, že za výhrůžkami mohou stát děti, ale i nějaký fanatik. V každém případě se to nedá podceňovat.

Doporučené chování ve sledované oblasti:

- V první řadě je třeba snažit se v první fázi zjistit o původci výhrůžky co nejvíce informací (z telefonátu, dopisu, SMS, e-mailu).
- Pokud se jedná o výhrůžný telefonát, snažte se ho prodlužovat, jak je to jen možné a získat touto cestou co nejvíce informací o telefonující osobě. Naprosto ideální je pořídit nahrávku takového telefonátu.
- V případě výhrůžného dopisu je nutné, aby tento nešel v rámci úřadu „z ruky do ruky“, což by mohlo odstranit daktyloskopické stopy, případně DNA odesílatele.
- O situaci okamžitě informujte příslušné orgány (bezpečnostní technik v rámci úřadu, Policie České republiky atd.) a řiďte se jejich pokyny.
- Důsledně dodržujte instrukce vydávané bezpečnostními složkami. Buďte nápomocni při vyšetřování (možná motivace autora výhrůžky; podobnost se staršími podněty, kterými se úřad zabýval).
- I pokud autor výhrůžky avizuje újmu dalším subjektům, jichž není obec zřizovatelem, neinformujte je o věci sami jako obec. Tento krok nechte na Policii České republiky.
- S Policií České republiky, případně dalšími bezpečnostními složkami, prokonzultujte možné sdělení pro veřejnost, ať už vlastními silami nebo cestou sdělovacích prostředků.
- V odůvodněných případech je možné zavést policejní ochranu pro konkrétní ohrožené osoby (představitel obce a jejich rodiny).
- **Poznámka:** Specifickým fenoménem, který může být adresován, jak fyzickým osobám, tak některým obcím, mohou být různé urgencye, týkající se splátek některých reálných nebo smyšlených služeb. Tyto dopisy nezřídka obsahují pohrůžku zahájení exekučního řízení. Ačkoli se nejedná o výhrůžnou

komunikaci v užším smyslu slova, je třeba postupovat obezřele a nejprve všechno ověřit, abyste nedošlo k odeslání finančních prostředků podvodníkům.

Jaká je role obce v této oblasti?

- Stěžejní je, aby obec postupovala v intencích výše uvedených pokynů, a tak se minimalizovalo možné ohrožení a přispělo se k co nejrychlejšímu odhalení pachatele.

Jaká je role dalších subjektů?

- **Policie České republiky:** Policisté vyhodnotí závažnost situace a rozhodnou o dalším postupu (včetně možné ochrany ohrožených osob a jejich rodin). Cílem vyšetřování je identifikace původce výhrůžky a odhalení pozadí incidentu.

Příklad dobré praxe: ČTK, 24. září 2003: *Telefoničtí vyděrači nevyhrožují jen ve velkých městech. Terčem útoku se má podle anonymního telefonátu stát i obec Rozsochy u Bystřice nad Pernštejnem, především pak její zdroj pitné vody. Vzhledem k tomu, jak byla tato informace podaná, lze usuzovat, že se nejedná o vážný úmysl. Spíše jde o nemístný žert, recesi či hloupou sázku ... Policisté i pracovníci Vodárenské akciové společnosti však podnikli kroky k tomu, aby tato akce nemohla být realizována ... Policie v souvislosti s vodárnou přijala několik ochranných bezpečnostních opatření, která však vzhledem k pokračujícímu pátrání nechce konkretizovat. "Vzhledem k pokračujícímu vyšetřování a tomu, že výhrůžka není brána vážně, jsme občany v prvních dnech nechtěli děsit. V současné době je však zpráva o případu vysílána prostřednictvím místního televizního infokanálu ... Mezi lidmi by se mohly objevit různé fámy, a proto bychom rádi zabránili tomu, aby možné dezinformace způsobily zmatek či dokonce paniku."*

Kde hledat další informace?

- „Zvládání emočně náročných a rizikových situací“. Dokument vytvořený v rámci Krajského úřadu Moravskoslezského kraje:
https://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/brozura_zvladani_situaci_final.pdf
- Výhrůžné SMS a telefonáty, nebezpečné pronásledování. Poradna portálu „Advokáti/Právníci“:
<http://www.advokati-pravnici.cz/clanky/stalking--nebezpecne-pronasledovani-14>

PSYCHOSOCIÁLNÍ POMOC PRO ZAMĚSTNANCE OBECNÍHO ÚŘADU I VEŘEJNOST

Může se stát, že se obecní zastupitelé, zaměstnanci obecního úřadu nebo veřejnost na území obce stanou oběťmi nebo svědky živelní pohromy, průmyslové havárie nebo nevybíravého úmyslného incidentu. Reakce psychiky na traumatizující událost se mohou dostavit bezprostředně po této události, někdy se celý proces může vyvíjet s určitým odstupem. Příčinou psychických potíží může být i nejistota spojená s dlouhodobým ohrožením.

Příklady z praxe: Krajský úřad Moravskoslezského kraje, 28. leden 2014: S narůstající agresivitou se v zaměstnání setkávají zejména sociální pracovníce obecních úřadů. Sprosté nadávky a vulgarity na jejich adresu jsou tam na denním pořádku. Mnohdy musejí jednat i s klienty, kteří jsou pod vlivem návykových látek ... Fyzickému útoku musela v březnu 2011 čelit sociální pracovníce úřadu Ostrava – Jih. Rozčilený sedmdesátiletý klient ji začal škrtit. Muže za napadení odsoudil Okresní soud v Ostravě k podmíněnému desetiměsíčnímu trestu s odkladem na zkušební lhůtu dvou let. Byl uznán vinným ze dvou trestných činů, a to násilí proti úřední osobě a výtržnictví.

Příklady z praxe: ČTK, 12. listopadu 2011: Na pondělní den jen tak nezapomene královédvorský místostarosta. Když totiž mířil po sedmé hodině ráno do zaměstnání, napadl ho v Libušině ulici neznámý muž. Starostka města k události podotkla. „Dostal do hlavy tyčí a měl ji rozraženou. Po útoku byl hospitalizován v nemocnici.“ Příklad vyšetřuje policie. Místostarosta netuší, proč na něj muž zaútočil. V tom, že by útok mohl souviset s některými kauzami, které město v posledních měsících řešilo, starostka souvislosti nevidí. Poznámeneala ale, že se po této události ani ona necítí příliš dobře.

Charakteristika problematiky, doporučené chování ve sledované oblasti:

- Při mimořádných událostech a krizových situacích se lidé dostávají do extrémní zátěže, která bývá příčinou psychické nerovnováhy.
- Akutní reakce psychiky na silný stres se mohou projevovat během prvních týdnů po traumatizující události a odeznít. Nepříjemné prožitky se však mohou objevovat a přetrvávat i delší dobu po skončení konkrétní události.
- Krize a neštěstí dopadají na psychiku téměř každého člověka, který jim musí čelit. Příznaky duševní nerovnováhy, které jsou vyvolány extrémními zážitky, jsou **normální a běžnou lidskou reakcí na nenormální situaci**.
- Každý člověk může na mimořádnou událost nebo krizovou situaci reagovat různými způsoby a v různé intenzitě. Extrémní prožitek může zasáhnout nejen toho, kdo událost sám zažil, ale může se přenášet i na další osoby v okolí. Mezi časně i pozdější reakce na trauma patří: pocit bezmoci, lhostejnost, pocit odpoutání od reality, strach ze ztráty duševního zdraví, vybuzení (podrážděnost, nespavost, zvýšená lekavost), znovuprožívání konkrétní události (noční můry), vyhýbavé chování (vyhýbání se věcem a situacím, které událost připomínají, snaha o vytěsnění vzpomínek), hledání viníka, pocit izolace a odcizení, neschopnost řešit nejzákladnější životní situace, omezené prožívání radosti, pocit vyčerpání, plačtivost, sebeobviňování, agresivní chování, tělesné bolesti, nechutenství nebo přejídání se, zvýšené pití alkoholu a užívání léků.

Jaká je role obce v této oblasti?

- Orgány obce by měly být připraveny poskytnout obětem praktickou pomoc (při zajišťování běžných denních povinností a při kontaktu s orgány činnými v trestním řízení či pojišťovnou).
- **Neváhejte se obrátit na odborníky.** Kontaktujte koordinátora psychosociální pomoci v regionu, kde žijete. Ten Vám zprostředkuje další informace a spojení na odborníky, nebo podporu, kterou potřebujete. **Zprostředkujte případně i pomoc odborníka** – psychologa, lékaře, duchovního nebo psychosociálního pracovníka.

Příklad dobré praxe: ČTK, 18. října 2013: Aby byli zaměstnanci městského úřadu Kuřím připraveni na závažnější situace, nabízí jim radnice školení a kurzy sebeobrany, které vedou policisté z místního oddělení. Součástí těchto školení jsou i návody, jak agresivitu útočnicka zmírnit, aby nevyústila až ve fyzické násilí. Úředníci se na kurzu také dozvědí, jak se v případě nevyhnutelného střetu účinně bránit.

Jaká je role dalších subjektů?

- Při hledání příslušných kontaktů mohou být zástupcům obce nápomocni pracovníci **Policie České republiky** nebo **Hasičského záchranného sboru České republiky**.
- Při některých mimořádných událostech zřizuje **psychologické pracoviště Ministerstva vnitra**, případně některé další subjekty, speciální poradenskou linku, o které se veřejnost dozví z médií.

Kde hledat další informace?

- Psychologická služba Ministerstva vnitra: <http://www.mvcr.cz/clanek/psychologicka-sluzba-ministerstva-vnitra.aspx>
- Koncepce psychologické služby Hasičského záchranného sboru České republiky: <http://www.hzscr.cz/soubor/koncepce-psychologicke-sluzby-doc.aspx>
- Úřady práce k tématu napadání personálu ze strany veřejnosti: http://www.mpsv.cz/files/clanky/18180/TZ_060614a.pdf

POULIČNÍ NEPOKOJE A EXTREMISTICKÉ AKTIVITY

Může se stát, že se konkrétní obec nebo její část stane dějištěm narušení veřejného pořádku (nepovolená demonstrace, výtržnosti, rabování). Vyloučeny nejsou případy, kdy do takové situace přeroste původně povolená politická demonstrace nebo kulturní akce. Některé tyto případy mohou spadat mezi extremistická vystoupení, u jiných to není možné takto snadno definovat.

Příklad z praxe: ČTK, 9. července 2013: Radnice v Českých Budějovicích svolává obyvatele k velké veřejné besedě. Vedení města chce tak předejít dalšímu pouličnímu násilí a také se dozvědět, co lidi nejvíce trápí. Počet konkrétních stížností ohledně soužití na sídlišti Máj v posledních letech totiž prý není nijak dramatický. Radnice chce tedy slyšet, kde to vázne. Jediné možné řešení jakýchkoli problémů je podle českobudějovického primátora možné nalézt v rámci rozumného jednání. „Určitě se to řešení nedá najít účastí v pouličních nepokojích. Abychom problémy mohli řešit, musíme je dobře znát a musí nám je lidé popisovat. Chápu, že jsou frustrovaní, naštvaní, že spoustu těch věcí už vůbec ani nikam nehlásí, ale to je, myslím, zásadní problém a zásadní chyba.“

Nejpravděpodobnějšími možnostmi v této oblasti mohou být:

- Omezení, vztahující se k pořádání větších akcí typu mezinárodní konference státníků, summit (to se vztahuje obvykle k větším městům, zejména pak některým částem Hlavního města Prahy). U těchto akcí jsou pravidlem bezpečnostní opatření, zamířená zejména proti násilným protestujícím, „antiglobalistům“ a podobně.
- Jiné politické, případně tzv. „extremistické“ demonstrace, pochody a další akce. Tato eventualita je poměrně podrobně pokryta dosavadními „manuály“ vytvářenými Ministerstvem vnitra. To platí jak pro situace „před shromážděním“, tak „během shromáždění“.
- Další eventuality, nenadálá sročení lidu, včetně těch, kdy dochází k násilnostem, vandalismu nebo drancování obchodů. Může se jednat jak o jednorázová vystoupení s lokální motivací (protesty proti umístění skládek, spaloven odpadu, uprchlických zařízení atd.), akce ochránců přírody nebo i blokády a stávky (viz samostatné pasáže). Velkou výzvu nedávno znamenal vývoj na „Šluknovsku“ (léto a podzim 2011) nebo v Českých Budějovicích (léto 2013).

Manuály Ministerstva vnitra k tématu práva shromažďovacího

Smyslem dokumentů Ministerstva vnitra je poskytnout obcím a dalším zájemcům orientaci v právní úpravě shromažďovacího práva a zajišťování veřejného pořádku v souvislosti s konáním různých shromáždění.

Manuál pro obce k zákonu o právu shromažďovacím, 2009 (70 stran):

<http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=113190&TypeID=2>

- Právní předpisy, příklady judikatur a ústavní rámec, týkající se práva shromažďovacího.
- Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, v platném znění, a jeho konkrétní aspekty (které mohou být předmětem zneužití ze strany svolavatelů konkrétních akcí).
- Možnosti nepovolení shromáždění ještě před jeho konáním (teorie a praktické aspekty).
- Praktické aspekty, týkající se rozpuštění již probíhajícího shromáždění.
- Práva a povinnosti svolavatele a účastníků shromáždění.
- Přestupky proti právu shromažďovacímu.
- Obecní policie a její role v boji proti projevům extremismu.

Manuál pro obce k zákonu o právu shromažďovacím, 2014 (20 stran):

<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-manual-pro-obce-k-zakonu-o-pravu-shromazdovacim.aspx>

- Doplnující výklad zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, v platném znění, zejména co se týká problematiky zákazu shromáždění nebo ukončení, resp. rozpuštění některých shromáždění.
- Popis celé řady modelových situací (před shromážděním i během shromáždění).
- Nové modelové situace (stanová městečka protestujících, bohoslužby na místě pochodu extremistů atd.).
- Kontaktní údaje na zainteresované experty v „regionech“.

Úkoly pro obce (starosty a bezpečnostní rady obcí), které obsahuje **typový plán „Narušování zákonnosti velkého rozsahu“** (hrozby nebo provedení závažných teroristických akcí, závažného narušení veřejného pořádku, nárůstu závažné majetkové a násilné kriminality velkého rozsahu a ohrožení demokratických základů státu extrémistickými silami, přičemž vzniklou situaci již nelze řešit běžnými prostředky):

- zásobovat obyvatelstvo a pracovníky či příslušníky v místě působících složek integrovaného záchranného systému nápoji, potravinami, pohonnými hmotami, energiemi; přijmout opatření na ochranu těchto zdrojů;
- zpřísnit evidenci pobytu osob na území obce;
- pokud je to potřeba, mobilizovat prostředky k zabezpečení evakuace, včetně zabezpečení vody, potravin, léků, ubytování apod., včetně bezpečnostního zajištění majetku evakuovaných osob atd.;
- doplnit bezpečnostní složky prostřednictvím místních dobrovolníků a pracovní výpomocí;

- zaktivovat svůj krizový štáb;
- zpřísnit režim kontroly, vstupu a střežení úřadů na území obce;
- zapojit místní sdělovací prostředky do podpory činnosti řešení krizové situace (obecní rozhlas);
- podílet se na postupné obnovování demokratických práv a svobod v návaznosti na zlepšování bezpečnostní situace.

Jaká je role obce v této oblasti?

Působnost orgánů veřejné správy na úseku shromažďování občanů vykonávají v přenesené působnosti jednotlivé obecní úřady, pověřené obecní úřady, krajské úřady a Ministerstvo vnitra. Úloha obcí podle zákona o shromažďování je výkonem přenesené působnosti (ohlašování shromáždění, rozpouštění atd.), kdy obce pro absenci zákonného zmocnění nemohou vydávat prováděcí právní předpisy, ale jen individuální právní akty. Obecní úřady na tomto úseku disponují některými významnými oprávněními, z nichž je třeba zdůraznit zejména oprávnění shromáždění v zákonem stanovených případech nepovolit, respektive rozpustit.

Působnost ve věcech práva shromažďovacího vykonává v přenesené působnosti obecní úřad, v jehož územním obvodu se shromáždění připravuje. Shromáždění musí být úřadu oznamována, s výjimkou případů stanovených zákonem o právu shromažďovacím, alespoň pět dnů předem. Oznámení může být předloženo i osobně v pracovní den v době mezi osmou a patnáctou hodinou.

- V oznámení musí svolavatel uvést den a místo jeho konání a dobu zahájení. Jedná-li se o shromáždění na veřejném prostranství, též předpokládanou dobu jeho ukončení a předpokládaný počet účastníků shromáždění. Musí uvést, jaká opatření provede, aby se shromáždění konalo v souladu se zákonem, zejména potřebný počet pořadatelů starších 18 let včetně způsobu jejich označení. Bude-li se jednat o pouliční průvod, je třeba uvést výchozí místo, cestu a místo ukončení. Také jméno a trvalý pobyt svolavatele, u právnické osoby její název, sídlo, jméno a bydliště toho, kdo je zmocněn v této věci jednat jejím jménem.
- Úřad může s ohledem na místní podmínky nebo na veřejný pořádek navrhnout svolavateli, aby se shromáždění konalo na jiném místě nebo v jinou dobu.
- Úřad, kterému bylo shromáždění oznámeno, ho nepovolí, pokud by oznámený účel shromáždění směřoval k výzvě popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, nebo pokud by směřoval z těchto důvodů k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti nebo jinak porušoval Ústavu a zákony.
- Při výkladu oznámeného účelu shromáždění je třeba brát v úvahu nejen to, co svolavatel uvede v oznámení, ale i širší kontext situace. Akci však nelze zakázat jen kvůli osobě svolavatele.
- Úřad shromáždění zakáže též tehdy, jestliže se plánuje konat na místě, kde by účastníkům hrozilo závažné nebezpečí pro jejich zdraví, nebo jestliže se má na stejném místě a ve stejnou dobu podle dříve doručeného oznámení konat jiné shromáždění a mezi svolavateli nedošlo k dohodě o úpravě doby jeho konání.
- Úřad může shromáždění nepovolit, pokud je plánováno v místě, kde by nutné omezení dopravy a zásobování bylo v závažném rozporu se zájmem obyvatelstva, lze-li bez nepřiměřených obtíží konat shromáždění jinde, aniž by se tím zmařil oznámený účel shromáždění. Omezení zásobování či dopravy však musí být velmi závažné.
- Proti rozhodnutí úřadu může svolavatel do 15 dnů od doručení podat opravný prostředek u příslušného soudu.
- Jestliže se shromáždění koná, ačkoliv nebylo povoleno, zástupce úřadu vyzve svolavatele, aby shromáždění neprodleně ukončil. Pokud svolavatel nepřiměje účinným opatřením shromáždění k pokojnému rozchodu, sdělí zástupce úřadu účastníkům, že shromáždění je rozpuštěno, a vyzve je, aby se

pokojně rozešli. Jeho sdělení musí obsahovat důvody k rozpuštění a upozornění na následky neuposlechnutí výzvy. Musí být učiněno způsobem, aby bylo účastníkům srozumitelné a aby se s ním všichni mohli seznámit. Za nepřítomnosti zástupce úřadu může takové shromáždění rozpustit i policista ve službě.

- Shromáždění, které se koná, aniž bylo zákonným způsobem oznámeno, bude zmíněným způsobem rozpuštěno, jestliže nastaly okolnosti, které by odůvodnily jeho zákaz. To platí i pro shromáždění, která nebyla svolána. Stejným způsobem se postupuje i tehdy, jestliže shromáždění konané ve večerních hodinách pokračuje i po stanovené době ukončení.
- Shromáždění, které bylo oznámeno, může být rozpuštěno, jestliže se podstatně odchylovalo od oznámeného účelu, tzn., že v průběhu shromáždění nastaly okolnosti, které odůvodňují jeho zákaz nebo nebyly splněny povinnosti účastníků shromáždění. Zákon opravňuje zástupce úřadu rozpustit shromáždění v případě, kdy jeho účastníci páchají trestné činy a nápravu se nepodařilo zjednat jiným způsobem, zejména zákrokem proti jednotlivým pachatelům. V nepřítomnosti zástupce úřadu tak může učinit velící příslušník Policie České republiky.
- Při posuzování, zda byly splněny podmínky pro rozpuštění shromáždění, je nutno vycházet nejen z obsahu projevu předneseného během shromáždění do doby, než bylo rozpuštěno. Musí se hodnotit další související okolnosti, jako třeba místo shromáždění nebo obsah plakátu, který byl pro účastníky shromáždění použit, nebo související internetové diskuse atd.

Jaká je role dalších subjektů?

- Akce tohoto typu přitom může zakládat nutnost plošného nasazení sil a prostředků bezpečnostních, popřípadě záchranných složek, zejména Policie České republiky.
- Stěžejní roli však sehrává zejména občanská společnost – přirozená bariéra proti extrémním ideologiím (ačkoli pohříchu se jedná o takzvanou „mlčící většinu“).

Kde hledat další informace?

- Občanské sdružení „Ochrana a bezpečnost“, kalendář „potenciálně problematických výročí“ v rámci České republiky: <http://ochab.ezin.cz/kalendar.pdf>
- Občanské sdružení „Sídliště Máj“ usilující o aktivní řešení výzev na tomto sídlišti v Českých Budějovicích: <http://www.sidlistemaj.cz/>

OHROŽENÍ TERORISMEM

Stejně jako v ostatních státech světa je i Česká republika zemí, která musí vnímat hrozbu teroristického útoku. To platí jak pro terorismus mezinárodní, tak pro útočníky z domácího prostředí, ať je jejich motivace jakákoli. Není přitom nutné držet se formálních definic terorismu. Pro veřejnost je až druhořadé, zda za konkrétním incidentem stojí teroristé, extremisté nebo psychicky narušené osoby bez jednoznačné ideologické motivace.

Příklad z praxe: ČTK, 1. prosince 2009: Bezpečnostní informační služba odtajnila závažné informace o několika případech, souvisejících s terorismem na území České republiky. Například v prosinci 2004 chtěli tři Maročané koupit v České republice zbraně a výbušniny a použít je při teroristickém útoku v některé zemi Evropské unie. Dříve než stihli svůj plán uskutečnit, zatkla je policie ve Španělsku.

Charakteristika problematiky, doporučené chování ve sledované oblasti:

- Teroristickými incidenty se rozumí jak teroristické útoky (za pomoci střelných zbraní, výbušnin, nebezpečných látek), výhrušky těmito útoky, tak například únosy a s nimi související vydírání státu nebo jiných orgánů veřejné moci.
- Někdy bývají, ne zcela přesně, za teroristy označováni osamocení vyděrači nebo jiní útočníci (jejichž motivace je hmotná, ne ideologická) nebo psychicky narušené osoby.
- Velmi „vděčným“ terčem terorismu mohou být prvky kritické infrastruktury (elektro-energetická zařízení, vodovody a kanalizace atd.). Jejich vyřazení sice nemusí být tak „mediálně efektivní“ ale může znepříjemnit život velkému množství osob.
- Specifickou a velmi aktuální formu terorismu může představovat **kyberterorismus** (různé formy poškození informační infrastruktury). Útočník tak může na dálku ochromit či zkomplikovat fungování konkrétní instituce nebo zařízení (banky, letiště, orgán státní správy).
- V České republice byly za dobu její existence zaznamenány pouze drobné incidenty na úrovni výhrušek adresovaných představitelům státu. Došlo i k zadržení osob, na které byly v zahraničí vydány zatykače pro zapojení do teroristických aktivit.
- Byly však rovněž zjištěny případy pohybu dalších osob důvodně podezřelých ze zapojení do teroristických aktivit na území státu (sondování nákupů zbraní nebo jiných zneužitelných látek, hledání možností pro pořádání finančních sbírek pro v zahraničí působící nadace atd.).
- Zejména v oblasti širší prevence je možné vykonat velmi mnoho pro překažení příprav na teroristické útoky. Bdělá veřejnost může odpovědným orgánům sdělit informace o **podezřelém chování některých osob** (opakované obcházení, fotografování nebo „testování ostrahy“ významných objektů nebo objektů velké koncentrace osob – jako jsou třeba obchodní centra nebo dopravní uzly).
- Varovným signálem může být i **vlna zájmu o konkrétní informace** (opakované žádosti, třeba i ze zahraničí, o detailní plány, týkající se určitých objektů či zařízení).
- Aktuálním fenoménem jsou tzv. „**ekoteroristé**“, kteří se násilným způsobem vymezují například vůči skutečnému či domnělému znečišťování přírody, kožešinovému průmyslu nebo pokusům na zvířatech.

Jaká je role obce v této oblasti?

- Obec (zastupitelé, zaměstnanci obecního úřadu), stejně jako kterýkoli jiný aktér, mohou svojí všíímavostí dojít k závěru, že v jejich okolí existují určité příznaky přípravy teroristického útoku a informovat o nich **Národní kontaktní bod pro terorismus** v rámci Policie České republiky. Jeho prostřednictvím budou v případě potřeby informovány i zpravodajské služby České republiky: <http://www.policie.cz/clanek/nkbt.aspx>
- V případě vlny obav veřejnosti z ohrožení teroristickými incidenty může obec sehrávat roli při šíření informací o doporučeném chování při ohrožení terorismem na lokální úrovni.
- Pokud by, jakkoli je s výjimkou největších měst republiky krajně nepravděpodobné, došlo k teroristickému útoku nebo jinému incidentu, postupovaly by orgány obce v souladu s pokyny odpovědných orgánů (zejména Policie České republiky).

Příklad dobré praxe: ČTK, 24. října 2001: *Kvůli množícím se obavám v souvislosti s teroristickými útoky vyčlenila olomoucká radnice dvě telefonní linky. Obyvatelé města se na ně mohou obrátit v případě strachu o svou bezpečnost. Pracovníci radnice jsou připraveni je informovat například o krytech či ochranných pomůckách ... Obyvatelé po nás žádají nejen informace, ale chtějí také uklidnit. V poslední době se zajímají i o to, kam se obrátit, když jim přijde podezřelá zásilka. Lidé mají zájem i o příručku s radami, jak se chovat v případě ohrožení.*

Jaká je role dalších subjektů?

- Koordinační role při přípravě a případné reakci na ohrožení zájmů České republiky terorismem náleží **Ministerstvu vnitra**. Významná role při prevenci teroristických aktivit na území státu a proti jeho zájmům v zahraničí přísluší **zpravodajským službám České republiky a Policii České republiky**. Co se týče konkrétně Policie České republiky a situace na místní úrovni, pak se obvykle jedná o následující úkoly:
  - trvale zvýšený dohled nad objekty významnými z hlediska bezpečnosti státu;
  - ochrana veřejného pořádku v místech zvýšené koncentrace osob (nákupní střediska, železniční stanice, autobusová nádraží, školy, kulturní a sportovní objekty);
  - prostřednictvím operačních středisek Policie České republiky se provádí bezodkladné podávání informací o mimořádných událostech a závažných narušeních veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti (za určitých okolností i směrem k obecním úřadům).
- Pokud by k určitému teroristickému incidentu došlo, mohlo by to znamenat úkoly například pro **Hasičský záchranný sbor České republiky** nebo pro **Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany**.
- Téma kybernetické bezpečnosti spadá do působnosti **Národního centra kybernetické bezpečnosti**, které je součástí **Národního bezpečnostního úřadu**.

Kde hledat další informace?

- Všeobecně platná příručka Ministerstva vnitra České republiky „Pro případ ohrožení“: <http://www.mvcr.cz/clanek/pro-pripad-ohrozeni-prirucka-pro-obyvatele.aspx>
- „Budte připraveni. Informujte se. Budte bdělí“, manuál věnovaný zejména tématu prevence terorismu a reakce na možné teroristické incidenty: <http://www.ochab.ezin.cz/manual.pdf>

NÁLEZ „PODEZŘELÉHO PŘEDMĚTU“

Může se stát, že na veřejně přístupném místě (prostředky veřejné dopravy, nádraží, čekárna na úřadě nebo ve zdravotnickém zařízení atd.) bude nalezen **podezřelý předmět, ke kterému se nikdo nehlásí a u kterého nelze jednoznačně vyloučit, že by mohl být nebezpečný**. Vedle nebezpečných chemických, biologických nebo radioaktivních látek by se mohlo jednat o tzv. nástražné výbušné systémy („profesionální“ nebo improvizované – a to jak časované, tak sestavené způsobem, že vybuchnou při nárazu, doteku nebo prostřednictvím rádiového signálu). Stejně tak je možné, že se – **například při stavebních pracích – narazí na nevybuchlou municí**. Jak v takové situaci postupovat?

Příklad z praxe: ČTK, 3. května 2012: Policisté s pyrotechnikem zamířili do Šumic na obecní úřad. Tam totiž jeden z místních obyvatel přinesl místostarostovi minu v kbelíku. Vzal ji ze dvora svého domu, kde údajně ležela asi třicet let pod lískovým keřem. Místostarosta minu přenesl do skladu na úřadě a zavolal na policii. Bojkovická hlídka minu i sklad zajistila a vyčkala do příjezdu pyrotechnika. Jednalo se o nevybuchlou dělostřeleckou minu z druhé světové války. I když jí chyběla roznětka, trhavina uvnitř byla stále životu nebezpečná! Pyrotechnik minu zajistil, aby ji mohl bezpečně zneškodnit.

Doporučené chování ve sledované oblasti:

- **Zachovejte v co nejvyšší míře klid.** S podezřelým předmětem **nehýbejte a nedotýkejte se ho**. Neodbornou manipulací by mohlo dojít k výbuchu, šíření nebezpečných látek nebo ke ztrátě kriminalistických stop (otisky prstů, stopy DNA).
- O nález ihned **informujte policisty** a předmět co nejlépe **popište** (vzhled, nápisy na obalu).
- O situaci informujte i další odpovědné osoby, respektive všechny osoby v blízkosti nálezů.
- Společně se snažte **vyklidit prostor** v okolí nálezů a až do příjezdu policejních expertů zabránit dalším osobám přiblížit se k podezřelému předmětu.
- Pokud by snad přece jen k explozi nebo uvolnění nebezpečných látek došlo, bezodkladně o tom informujte poskytovatele zdravotnické záchranné služby respektive Hasičský záchranný sbor České republiky a do příjezdu specialistů se podle svých sil a schopností zapojte do vyklizení prostoru a poskytnutí první pomoci raněným.
- Pokud specialisté po příjezdu zjistí, že se o nebezpečnou věc nejedná, žádný trest Vám nehrozí. Jednali jste v dobré víře a není Vaší vinou, že jste nedokázali odborně posoudit bezpečnost či nebezpečnost konkrétního předmětu.

Jaká je role obce v této oblasti?

Stěžejní rolí obce (zaměstnanců obecního úřadu) je zabránit nebo alespoň omezit šíření škodlivého účinku „podezřelého“ předmětu (viz výše uvedená doporučení), případně podílet se na evakuaci rozsáhlejších prostor (pokud bude nezbytné předmět transportovat nebo odpálit na místě).

Jaká je role dalších subjektů?

Policie České republiky: Odpovědnost za prověření a případnou likvidaci nevybuchlé munice a improvizovaných nástražných systémů. Policejní pyrotechnik vyhodnotí nebezpečnost předmětu a samotné místo nálezů s ohledem na potenciálně ohrožené objekty v bezprostředním okolí, povětrnostní situaci a také denní dobu. Na základě vyhodnocených skutečností rozhodne o způsobu likvidace předmětu. Za předpokladu, že nebude možné předmět zlikvidovat na místě, musí být za odpovídajících bezpečnostních opatření převezen na vhodné místo k řízenému odpálení. Jen ve velmi krajním případě by se mohlo stát, že předmět bude muset být řízeně odpálen na místě nálezů.

V takovém případě bude učiněna řada dalších bezpečnostních opatření, která budou minimalizovat dopady výbuchu, tedy tlakovou vlnu, seizmickou vlnu a rozlet střepin do okolí. Policie České republiky pak rovněž vyšetřuje případné kriminální pozadí konkrétního incidentu.

- Při likvidaci předmětů někdy pomáhá i **Armáda České republiky** (využití vojenských prostor)
- **Hasičský záchranný sbor České republiky**: Odpovědnost za prověření a případnou likvidaci podezřelých chemických, biologických a jiných „podezřelých“ látek (typu „bílý prášek“).
- **Poskytovatel zdravotnické záchranné služby**: Pomoc pro osoby poraněné nebo jinak postižené působením „podezřelého předmětu“.

Kde hledat další informace?

- Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje: Jak se zachovat v případě nálezů podezřelého zavazadla nebo jiného předmětu? <http://www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci/nalez-podezreleho-zavazadla>
- Hospodářská komora České republiky: Provádění pyrotechnického průzkumu. http://www.socr.cz/file/1204/33_provadeni_pyrotechnickeho_pruzkumu.pdf
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích: Činnost Policie České republiky jako složky integrovaného záchranného systému při nálezů munice se zaměřením na letecké pumy v obydlených oblastech. http://theses.cz/id/k7sd4c/Diplomov_prce_-_Zikmund_Pavel.pdf

SETKÁNÍ S „PODEZŘELOU ZÁSILKOU“

Ačkoliv je to nepravděpodobné, může se stát, že je na adresu obecního úřadu doručena „podezřelá zásilka“ (dopis, balíček). Podle jakých znaků lze hovořit o „podezřelé zásilce“? Jak v takovém případě reagovat? Postup se poněkud překrývá s tématem „podezřelého předmětu“.

Příklad z praxe: ČTK, 15. únor 2002: Paniku vyvolala ve Vápenné na Jesenicku zásilka, jež doputovala z Tanzánie. Adresátem byl obecní úřad, který však s exotickou zemí nemá žádné kontakty. Na obci zavládlo zděšení z možného ohrožení. Byť netušili, proč by chtěl někdo ohrožovat malou vesničku, starosta upozornil na podezřelou zásilku jesenické hasiče. Ti dopis zajistili a poslali k prošetření do Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany v Kamenné u Příbrami. Příklad je v šetření.

Vždy důsledně zvažte skutečnosti, vedoucí k názoru, že se jedná o podezřelou zásilku:

- Takovým znakem může být to, že se jedná o předmět od neznámého či anonymního odesílatele. Podezření může umocnit skutečnost, že obec balíček nebo dopis obdržela nikoliv prostřednictvím České pošty (která je k odhalování nebezpečných zásilek vybavena), ale cestou zásilkové služby.
- Jedná se o zásilku neobvyklého tvaru, ozývají se z ní podezřelé zvuky (tikání), nebo je zásilka na svůj rozměr nezvykle těžká.
- Podezření může vzniknout i po otevření zásilky (pokud uvnitř naleznete výhrušný text, případně se obsah zásilky zdá podezřelý sám o sobě: prášek, tekutina, jiný podezřelý předmět).

Pokud usoudíte, že zásilka vykazuje uvedené znaky, postupujte následujícím způsobem:

- Zásilku **neotevírejte** (pokud jste ji již neotevřeli).
- Zásilkou dále **nemanipulujte** (netřepejte s ní, nečichejte k ní, neochutnávejte její obsah).
- Zásilku **nepřenášejte** do dalších místností, vyhněte se případnému rozšíření nebezpečných látek do dalších prostor. Místnost, kde je zásilka umístěna, vyklidte, **uzavřete** a postarejte se, aby do ní nechodily další osoby. Případné rozsypané látky neutírejte ani nezametejte!
- Bezodkladně **kontaktujte** příslušné orgány (ve všech případech Policii České republiky; v případě podezření na chemickou nebo biologickou látku navíc ještě Hasičský záchranný sbor České republiky). Popište jim situaci a postupujte podle jejich pokynů.
- Po telefonátu **vyčkejte** příjezdu odborníků, kteří od Vás zásilku převezmou a odvezou k bližšímu prozkoumání.
- Rozhodně s sebou na policejní nebo požární stanici zásilku **nenoste** či nevozte!
- Části těla, které přišly do kontaktu se zásilkou, důkladně několikrát **omyjte**.
- Svrchní oděv, u kterého nemůžete vyloučit, že přišel s obsahem zásilky do styku, raději rovněž svlékněte a uložte do neprodyšného obalu.

V případě, že se Vaše podezření potvrdí (zejména, pokud by se mohlo jednat o chemickou, biologickou nebo radioaktivní látku), přistupte ihned k dalším opatřením:

- Pokuste se vysledovat řetězec osob, které přišly se zásilkou do styku (v rámci úřadu).
- Zúčastněné osoby informujte o existujícím nebezpečí a o nutnosti přijetí náležitých kroků (důkladná osobní hygiena, izolování potřísněného oděvu, preventivní návštěva lékaře).

V případě, že se podezření nepotvrdí, nebudou oznamovatelé nijak potrestáni, ani nebudou hradit náklady na výjezd bezpečnostních složek. Jednali v dobré víře a není jejich vinou, že nedokázali odborně posoudit nebezpečnost konkrétního předmětu.

Poznámka: Zásilka se v rámci procesu prověřování její nebezpečnosti zpravidla zničí.

Jaká je role obce v této oblasti?

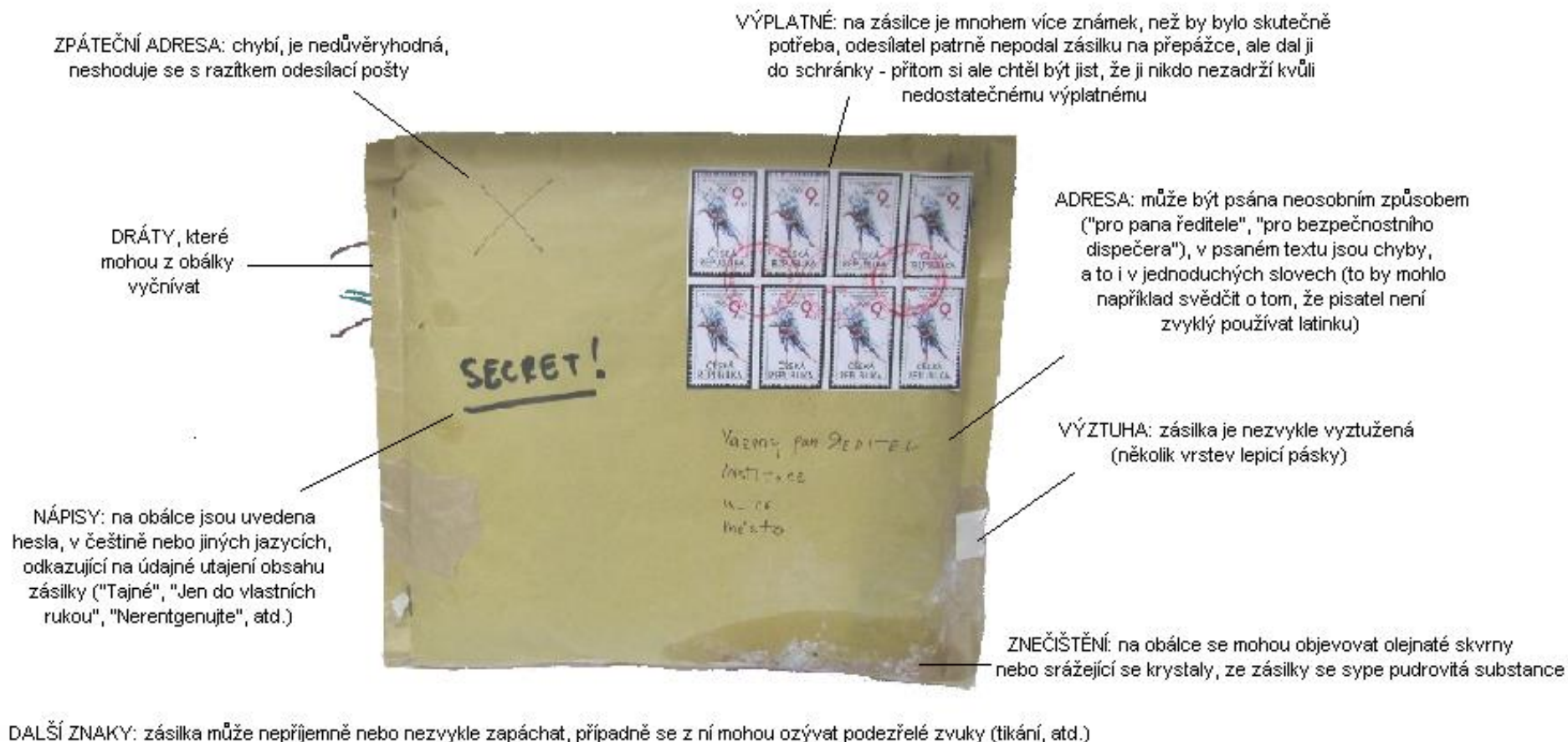
- Nakolik se to může v případě menších obcí jevit přehnané, není od věci upravit příjem korespondence, směřující na obecní úřad, tak, aby se incidenty tohoto typu omezily na minimum (školení personálu a jeho vybavení ochrannými pomůckami, případně i stavební úpravy v rámci podatelny).
- V případě, že adresátem podezřelé zásilky je jiná instituce na území obce než obecní úřad nebo jím zřízená instituce, je třeba, aby jí obec poskytla informace o doporučeném postupu při nakládání s podezřelou zásilkou, případně pomohla přivolat zainteresované odborníky.

Příklad dobré praxe: ČTK, 24. října 2001: Chirurgické rukavice na přebírání pošty mají k dispozici pracovníci magistrátu v Havířově. Jedná se především o zaměstnankyně podatelny, sekretářky primátora, náměstků a vedoucích odborů, které pravidelně třídí doručenou poštu. Kromě rukavic mají také krabice, kam případnou podezřelou zásilku, kterou nesmí otevřít, vhodí. Pracovnice mohou rukavice použít podle svého uvážení. Budťo v nich rozdělí celou poštu nebo je použijí jen u podezřelých zásilek ... Rozdělení zásilek záleží vždy na dané pracovníci, která ví, jaká pošta na magistrát obvykle chodí. Může tedy nejlépe rozeznat neobvyklou zásilku.

Jaká je role dalších subjektů?

- **Policie České republiky:** Policista (nejlépe policejní pyrotechnik) vyhodnotí nebezpečnost zásilky a rozhodne o dalším postupu, včetně způsobu její možné likvidace. Policie České republiky pak vyšetřuje případné kriminální pozadí konkrétního incidentu.
- **Hasičský záchranný sbor České republiky:** Prověření a případná likvidace podezřelých chemických, biologických a jiných látek (typu „bílý prášek“).
- **Poskytovatel zdravotnické záchranné služby:** Pomoc pro osoby poraněné nebo jinak postižené působením „podezřelé zásilky“.

Ilustrace: Možné znaky „podezřelé zásilky“.

REAKCE NA OZNÁMENÍ O ULOŽENÍ VÝBUŠNINY

Každoročně v České republice dojde ke zhruba 150 až 200 výhrůzkám – oznámením o uložení výbušniny. Řada z nich se přitom týká základních škol. Ačkoliv zkušenosti nasvědčují tomu, že podobné výhrůžky jsou většinou plané, nelze je brát na lehkou váhu – ať již se jedná o výhrůžky jako takové, nebo je podobný krok spojen s kladením finančních, politických nebo jiných požadavků. Úspěšnost Policie České republiky při odhalování ohlašovatelů poplašných zpráv je poměrně vysoká. Původci takových zpráv zpravidla neuniknou trestu.

Příklad z praxe: ČTK: 22. ledna 2014: Policie kvůli bombové výhrůžce evakovala centrum Říčán u Prahy. Anonym oznámil uložení výbušniny v budově radnice. Policisté ale zjistili, že poplach byl planý ... Muselo být evakuováno asi osm desítek lidí. Starosta sdělil, že výhrůžka přišla po 08:00 v krátké textové zprávě na telefon městské policie. Podle anonyma byla na radnici uložena taška s bombou. Strážníci spolu s policií kompletně vyklidili budovu městského úřadu a staré radnice. Zároveň evakovali děti z 1. základní školy, jejíž některé třídy se nacházejí v radniční budově. Místo zkontrolovali dva speciálně vycvičení psi na hledání výbušnin. Žádnou bombu v budovách ani v jejich okolí nenašli a po dvou hodinách byly vyklizené prostory opět zpřístupněny.

Doporučené chování ve sledované oblasti:

- **Základem je prevence!** Dbejte na to, aby byly v rámci obecního úřadu a subjektů, jichž je obec zřizovatelem pravidelně procvičovány postupy při evakuaci. **Nedovolte, aby se bezpečnostní školení stalo formalitou!** Každý zaměstnanec musí vědět, jak postupovat.
- **Každý zaměstnanec musí být motivován, aby poukázal na bezpečnostní nedostatky na pracovišti!** Je to v zájmu všech zaměstnanců a veřejnosti, která tyto prostory navštěvuje!
- Průběžně kontrolujte, že všechny únikové východy jsou funkční a použitelné (a neslouží například jako skladiště). U uzamčených východů pravidelně ověřujte možnost jejich rychlého otevření. Dbejte na to, aby všichni, kterých se to týká, věděli o umístění klíčů od takových východů (nebo aby tyto klíče obdrželi).
- Ujistěte se, že protipožární zařízení je funkční. Informujte se o umístění hasicích přístrojů a osvojte si jejich ovládání. Na snadno dostupném místě (ideálně na každém patře) skladujte funkční svítilny a lékárničky.
- Přehodnoťte nutnost skladování snadno výbušných a hořlavých látek v objektu. To platí zejména pro paliva a tlakové nádoby (propan-butanové či kyslíkové lahve, spreje atd.). Vlivem tlaku a zvýšené teploty by mohlo dojít k jejich výbuchu.

Pokud výhrůžku použití výbušniny nebo jiné nebezpečné látky obdržíte:

- Snažte se zjistit o jejím původci co nejvíce informací (z telefonátu, dopisu, SMS, e-mailu). Pokud je to možné, výhrůžný telefonát nahrávejte.

- O situaci okamžitě informujte příslušné orgány (Policie České republiky, bezpečnostní technik na pracovišti atd.) a řiďte se jejich pokyny.
- Věnujte zvýšenou pozornost podezřelým zásilkám a odloženým předmětům v rámci úřadu.

Při nálezů podezřelého předmětu v budově, kde se nacházíte:

- Nález předmětu okamžitě oznamte na tísňovou linku (Policie České republiky nebo Hasičský záchranný sbor České republiky).
- Důsledně dodržujte instrukce vydávané bezpečnostními složkami.
- Pokud jste k tomu odpovědnými orgány vyzváni, opusťte budovu tak rychle, a tak spořádaně, jak je to jen možné. Nepanikařte, ale zároveň s vyklizením budovy neotálejte. **Nepoužívejte výtahy! V případě požáru nebo výpadku proudu byste v nich zůstali uvězněni!**
- Při opuštění budovy s sebou vezměte jen to nejnnutnější (doklady, peníze). Objemné předměty ponechte na místě.
- Pokud je to možné, sklidte v místnosti, kterou opouštíte, křehké předměty, které by mohly při výbuchu popadat. Nutné je uzavření přívodů plynu, vody a elektřiny. Doporučujeme nezamykat dveře místností a zásuvky stolů (v zájmu urychlení pyrotechnické prohlídky místností) a nezavírat okna (aby je případný výbuch zcela nerozbil).
- Evakuované osoby je třeba směřovat do předem vyhrazených prostor. O tom, že všichni budovu opustili, uvědomte orgány, určené velitelem zásahu (policisté, hasiči). Zamezíte tomu, že budou hledáni v již dávno opuštěné budově.

Jaká je role obce v této oblasti?

- Stěžejní je, aby obec postupovala v intencích výše uvedených pokynů, tak aby nedošlo ke ztrátám na životech nebo ke zranění obecních zastupitelů, zaměstnanců úřadu a veřejnosti, která by v rámci úřadu vyřizovala své záležitosti.
- Nemusí se přitom jednat pouze o budovy, ale i o veřejná prostranství nebo o akce, pořádané městem nebo na území města (trhy, sportovní akce atd.).
- S evakuací budov či prostor nelze čekat na příjezd složek integrovaného záchranného systému.
- Ani banální výhružky nelze podceňovat. **Jednoznačný klíč pro posouzení toho, zda je výhružka reálná nebo nikoliv, neexistuje.**

Příklad dobré praxe: ČTK, 31. května 2013: Do podatelny Městského úřadu Benešov byla kolem desáté hodiny dopoledne doručena podezřelá zásilka, následně byla vyhlášena evakuace této budovy. Vedení úřadu postupovalo v souladu s Evakuačním plánem Města Benešov a evakuace budovy proběhla do příjezdu jednotky Hasičského záchranného sboru Středočeského kraje. Velitel zásahu obdržel informace nezbytné pro následný postup jednotky, která v přetlakových oblecích podezřelou zásilku zajistila. Následně byla provedena kontrola budovy a dekontaminace zasahujících příslušníků. Po necelé půlhodině byla budova úřadu opět přístupná a úředníci se mohli vrátit na svá pracoviště. V zásilce však nebyla nebezpečná látka, pouze neškodný prášek, neboť se jednalo o **prověřovací cvičení jednotek požární ochrany** ... Právě taková cvičení napomohou předcházet případným komplikacím při skutečné mimořádné události.

Jaká je role dalších subjektů?

- **Policie České republiky:** Policista (velitel zásahu) vyhodnotí závažnost situace a rozhodne o dalším postupu (vyklizení budov a prostor, bezpečnostní prohlídka, nejlépe za využití služebního psa). Policie České republiky rovněž může identifikovat původce výhružky a vyšetřovat případné kriminální pozadí konkrétního incidentu.
- **Hasičský záchranný sbor České republiky:** Prověření a případná likvidace podezřelých chemických, biologických a jiných látek (typu „bílý prášek“).
- **Poskytovatel zdravotnické záchranné služby:** Pomoc pro osoby poraněné nebo jinak postižené při případném incidentu.

ZÁKLADNÍ PRAVIDLA KOMUNIKACE S MÉDII A VEŘEJNOSTÍ

Na náležitě vedené komunikaci s médii nebo veřejností může záviset úspěšná prevence či zvládnání celé řady mimořádných událostí nebo krizových situací, včetně záchrany životů a materiálních hodnot. Naopak podcenění tohoto aspektu může situaci zkomplikovat a vyhrotit.

Příklad z praxe: Česká televize, 24. října 2007: *Tragikomedie. Tak se dá jedním slovem popsat snímek, který natočil štáb České televize v Třebíči. Figuruje v něm starosta, místostarosta a zastupitelka, která je zároveň starostovou přítelkyní. Když televize odvysílala v pořadu Reportéři České televize záběry z trebičského zastupitelstva, zdejší lidi polil pot. Viděli své politiky, kterak vyhadzují štáb, nadávají novinářům do „rypáků“, odstrkují neurvale kameru, volají na štáb strážníky. Politici se hájili po odvysílání tím, že publicisté umně sestříhali natočený materiál tak, aby je zlostudili. Televize nabídla veřejnosti i hlavním aktérům promítnutí nesestříhaného záznamu.*

- Krizová komunikace není jen komunikování v době mimořádné události či krizové situace, ale i taková specifická forma komunikace, která samotnému vzniku krizové situace zabrání nebo jí předchází. Jakákoli „mimořádná událost“ či „krize“ přitahuje zájmy sdělovacích prostředků, veřejnosti, zainteresovaných orgánů, ale i prostých přihlížejících. S tím je třeba předem počítat.
- Cílem (nejenom krizové) komunikace je šířit správné, včasné, hodnotné, důvěryhodné a přesvědčivé informace ve správný čas a na správném místě a tím redukovat nejistotu, zabránit panice, uvést věci na pravou míru a pomoci chránit dobré jméno dotčeného subjektu (obce).
- Vždy je dobré pečlivě připravit, jaké informace budou zveřejňovány a kdo je bude sdělovat. Špatnou interpretací může dojít k nedorozumění a chaosu, může nastat prohloubení a prodloužení nežádoucí situace.
- Budování důvěry a empatie mezi obcí, veřejností a médii je polovinou úspěchu. Druhou polovinu pak představuje otevřenost, angažovanost a odbornost osob v čele obce.

Role obce ve sledované oblasti:

- Je třeba sledovat mediální zájem o určité téma (napětí v obci). Řada složitých situací začínala jako „nevýznamné výkřiky“ místních obyvatel. Proto je potřeba tyto záležitosti analyzovat, dříve než mohou přerůst v závažný problém a s veřejností otevřeně komunikovat. Obecně platí, že daleko méně komplikací postihuje ty obce, které provozují aktivní komunikační politiku a dokázaly již v předstihu vytvořit formální i neformální vazby se zástupci lokálních či dokonce celostátních médií.
- Ne všechny obce zřizují pozici tiskového mluvčího. Vždy je však třeba, aby představitelé obce (starosta, určený zastupitel či zaměstnanec) znali alespoň základy komunikace s médii, včetně komunikace krizové. Tyto dovednosti se hodí i při běžné komunikaci obce navenek.
- V případě, že v týmu může s médii hovořit více osob, je třeba zabránit tomu, aby jejich vyjádření byla protichůdná.
- Žádné mediální vystoupení nesmí obsahovat **utajované informace**, tak jak jsou definovány zákonem o ochraně utajovaných informací či dalšími souvisejícími právními předpisy.

Tiskový mluvčí, tiskové oddělení nebo pověřený zastupitel či zaměstnanec (nejenom v době mimořádné události či krizové situace) vykonává zejména následující činnosti:

- spolupracuje se všemi sdělovacími prostředky a médii;
- zabezpečuje informování veřejnosti o činnosti obecního úřadu;
- připravuje, organizuje a zajišťuje tiskové konference obecního úřadu;
- zabezpečuje pravidelný monitoring zpravodajství, které se týká činnosti úřadu (obce);
- v souladu s výše uvedeným někdy také přímo aktualizuje internetové stránky obce.

Zásady pro roli tiskového mluvčího (pokud je zřízena) lze shrnout do následujících pouček:

- Je třeba v předstihu vhodně nastavit komunikační kanály, a to nejen pro potřeby interní komunikace (v rámci úřadu a jeho příspěvkových organizací), ale také co se týče přenosu informací směrem k veřejnosti, respektive médiím.
- Je třeba přenášet informace rychle – všechny informace musí být k dispozici v reálném čase. Pokud nebude informaci aktivně šířit obec, bude ji šířit někdo jiný a může ji dezinterpretovat.
- Je třeba mluvit pravdu. Lež a fabulace se po čase obvykle vymstí. To ovšem neznamená, že nelze, pokud možno, přednostně hovořit o pozitivních stránkách věci (zaměřovat se na úspěchy, ne to, co se aktuálně nedaří).
- Je třeba držet se faktů, a nepřipustit žádné spekulace či dohady. Na spekulativní otázky je třeba odpovídat opatrně, například ve smyslu „nechceme zmařit probíhající vyšetřování ...“.
- Nepoužívejte výrazy typu „bez komentáře“, v krizové situaci to situaci jen zkomplikuje.
- Je třeba se předem připravit na problematické okruhy. „Nabífování“ musí být nejenom určení mluvčí, ale i další představitelé obce, aby je případný dotaz nezaskočil.

Jedním z možných mediálních výstupů obce je **tisková zpráva**. Při jejich tvorbě platí tato pravidla:

- Je třeba se řídit pravidlem tzv. „obrácené pyramidy“. Hned v prvním odstavci je třeba odpovědět na nejdůležitější otázky: „Kdo?“, „Co?“, „Kdy?“, „Kde?“, případně „Jak a proč?“.
- V prvním odstavci musí být vše podstatné, ve zbytku zprávy jsou pak tato fakta rozepsána.
- Informace je třeba řadit od nejvíce důležitých po méně podstatná. Vyjadřujte se v krátkých, srozumitelných větách. Žádné souvětí by pokud možno nemělo přesáhnout tři řádky.
- Každému dílčímu jevu či faktu je vhodné věnovat samostatný odstavec.
- Zpráva jako celek by neměla přesáhnout jednu stranu A4.
- Pro členění textu neškodí krátký titulek, nejlépe jednoduchá a faktická věta.
- Kvůli případným dotazům je třeba uvést kontaktní osobu a spojení na ni.

V případě velkého zájmu médií je pro obec jednodušší připravit tiskovou konferenci, než odpovídat na dotazy jednotlivě. Určený mluvčí nejprve přivítá účastníky, představí řečníky a sdělí téma konference. Případné podklady se rozdají na začátku akce. Po skončení tiskové konference někdy probíhají individuální rozhovory (pro televizi často před zajímavým pozadím, jako je třeba mapa).

Při **poskytování rozhovoru na kameru** je třeba nepodcenit tyto problematické aspekty:

- Je třeba odpovídat stručně a jasně – sníží se tím možnost „sestříhání“ odpovědi.
- Je třeba dělat jasnou tečku za větou klesnutím hlasu.
- Je třeba vyvarovat se odborných slov, kterým by nemuseli všichni rozumět.
- Je třeba dívat se na redaktora, ne do kamery.
- Je třeba vyvarovat se neverbálních projevů nejistoty (uhýbání očima), které divák citlivě vnímá.

Délka obvyklé televizní či rozhlasové reportáže je 60 až 90 vteřin. Z toho na jednoho řečníka může vyjít třeba jenom 10 vteřin, tedy tři až čtyři věty. Z tohoto důvodu je doporučováno:

- Udržet sdělení krátká (nanejvýš 12 slov). V rozhovoru lze poskytovat jen omezené množství co nejjasněji formulovaných informací, nanejvýš tři klíčová sdělení.
- Klíčová sdělení opakovat (co se chystáme sdělit; vlastní sdělení; rekapitulace toho, co jsme sdělili). Tím se zvýší pravděpodobnost, že i po sestříhání informace doputuje k divákovi.
- K vyvážení jedné negativní informace je třeba využít tři pozitivní. Pokuste se redaktorům „ulehčit práci“ s hledáním mediálně přitažlivé části vašeho vyjádření. „Naservírujte“ jim nějaký zjednodušující bonmot či novinářskou zkratku, korespondující s vašimi zájmy.
- Svě vystoupení si raději předem připravte „nanečisto“ a odzkoušejte ho spolu s kolegy.
- Naprosto nespolehejte na obecnou etiku či autorizaci vystoupení. Počítat je třeba i se skrytou kamerou. „Sestříhání“ nebo dezinterpretaci může obec alespoň částečně řešit tím, že sama pořizuje alespoň zvukové záznamy rozhovorů svých představitelů s novináři a umísťuje je na své internetové stránky nebo je použije v případě jakýchkoli sporů o jejich autenticitu.

Mýtus spojený s krizovou komunikací	Realita
Sdělování špatných zpráv bude zvyšovat strach a paniku	Pravda působí proti panice. Panika je jev výjimečný!
Dokud nejsou k dispozici všechny informace, je lepší mlčet	Uznání nejistoty veřejnosti (paradoxně) stabilizuje.
Je lepší nevystupovat na veřejnosti, dokud není známo řešení situace.	Informace veřejnosti o postupu zasahujících složek zvyšují důvěru a podporují pořádek.
Veřejnost nebude problematice rozumět.	Krizová komunikace musí být koncipována tak, aby jí většina veřejnosti rozuměla.
Komunikace není důležitá, dokud se řeší krize. Na komunikaci bude čas „potom“.	Špatná nebo žádná komunikace může krizovou situaci ještě vyhrotit, případně způsobit další krizi.
Krizová komunikace je věcí velitele zásahu a tiskového mluvčího.	Krizová komunikace může být někdy záležitostí mnoha osob, zapojených do zvládnání mimořádné události nebo krizové situace.

Kde hledat další informace

- Příklad aktivního přístupu: Kabelová televize města Kopřivnice a archiv nesestříhaných reportáží: <http://www.ktkstudio.cz/>
- Výsledky soutěže „Tiskový mluvčí roku“: <http://www.komorapr.cz/tiskovy-mluvci-roku>

Podklad vznikl syntézou a aktualizací následujících dílčích zdrojů:

- KRULÍK, Oldřich. *Příručky pro obce využitelné při vzdělávání pracovníků krizového řízení v oblasti vnitřní bezpečnosti*. Praha: Bez Vydavatele.cz, 2014. ISBN 978-80-7504-086-2. Dostupné z: <http://www.bezvydavatele.cz/book.php?id=636>
- KRULÍK, Oldřich; Zbyněk KOUKOLÍK a Štěpán VYMĚTAL. *Příručka pro obce využitelná při vzdělávání pracovníků krizového řízení v oblasti vnitřní bezpečnosti*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/prirucka-pro-obce-final-pdf.aspx>
- KOUKOLÍK, Zbyněk; Oldřich KRULÍK; Štěpán VYMĚTAL a Berill MASČEKOVÁ. Základní pravidla komunikace škol a školských zařízení s médii a veřejností. *Ochrana & Bezpečnost* – 2016, č. 3. http://ochab.ezin.cz/O-a-B_2016_C/2016_OaB_C_06_koukolik-krulik-vymetal-maschekova_vol2.pdf
- KRULÍK, Oldřich; Zbyněk KOUKOLÍK. Zásady komunikace s médii – nejen během zátěžových situací. *Ochrana & Bezpečnost* – 2020, č. 3. http://www.ochab.ezin.cz/O-a-B_2020_C/OaB_2020_C_04_krulik_koukolik.pdf; http://www.ochab.ezin.cz/O-a-B_2020_C/OaB_2020_C_04_krulik_koukolik_presentace.pdf
- KRULÍK, Oldřich. „Manuál: Buďte připraveni – Informujte se – Nenechte se zaskočit“. *Ochrana & Bezpečnost* – 2020, č. 3. http://www.ochab.ezin.cz/O-a-B_2020_C/OaB_2020_C_05_krulik.pdf